

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL of the journal / URL časopisu: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk>

Author(s) / Autor(i): Tomáš Beňuška
Article / Článok: Recenzia na knihu: Rozdelená spoločnosť
Publisher / Vydavateľ: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov –
UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and
International Relations – UMB Banská Bystrica
DOI: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2022.25.3.211-215>

Recommended form for quotation of the article / Odporúčaná forma citácie článku:

BEŇUŠKA, T. 2022. Recenzia na knihu: Rozdelená spoločnosť. In *Politické Vedy*. Vol. 25, no. 3, pp. 211-215. ISSN 1335 – 2741. Available at: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2022.25.3.211-215>

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu *Politické vedy*. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

RECENZIA NA KNIHU: ROZDELENÁ SPOLOČNOSŤ

BOOK REVIEW: A DIVIDED SOCIETY

Tomáš Beňuška*

JAHIČ, S.: *Rozdelená spoločnosť [A Divided Society]*. Zvolen: Sol Noctis, 2022. 168 s. ISBN 978-80-99977-15-1.

Sebastián Jahič, ktorého skutočné meno je **Ivan Šebesta**, je spisovateľ, prekladateľ a stojí na čele vydavateľstva *Sol Noctis*, ktoré sa zaoberá primárne prekladom kníh z oblasti filozofie, či už politickej, náboženskej a možno čiastočne aj existenciálnej. Autor sa pod pseudonymom **Sebastián Jahič** sústreďuje výhradne na originálnu tvorbu, ktorá je spravidla filozoficko-náboženskej povahy, ba dokonca na beletriu. Môžeme ale povedať, že dielo *Rozdelená spoločnosť* je z jeho tvorby doteraz vo svojej podstate najpolitickejšie.

V snahe vytvoriť si o autorovi obraz či profil, je nepochybne nutné pozrieť sa aj na diela, ktoré si vyberá prekladať a vydávať v rámci vydavateľstva. V tejto bibliografii nachádzame tituly ako napríklad *Být pohanem* a *Za horizontem lidských práv* **Alaina de Benoist**; *Čtvrtá politická teorie* od **Alexandra Dugina**; *Vzpoua proti modernímu světu*, *Metafyzika války*, *Jóga moci: Tantra*, *Šakti a stezka levé ruky* od **Juliusa Evolu**; *Vláda kvantity a znamení doby* od **Reného Guénona**; či *Evropská nová pravice: Proti liberalismu a egalitářství* od **Tomislava Suniča**. Je teda zřejmé, že pozícia, z ktorej autor vychádza, je konzervatívneho razenia.

Dielo *Rozdelená spoločnosť* vyšlo len pred niekoľkými mesiacmi v roku 2022 a je to veľmi aktuálny náhľad na krízy, v ktorých sa západná spoločnosť ocitá v dôsledku stále nových a nových polarizujúcich tém (aktuálne ide samozrejme o pandémiu koronavírusu a ruskú agresiu voči Ukrajine). Autor však nevidí

---

* Mgr. Tomáš Beňuška, PhD. absolvent doktorandského štúdia Medzinárodné vzťahy na Katedre bezpečnostných štúdií, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Kuzmányho 1, 974 01 Banská Bystrica, Slovenská republika, e-mail: tomas.benuska@umb.sk.

DOI: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2022.25.3.211-215>

začiatok rozdelenia spoločnosti v tejto pandémie, ale už v roku 1968, v májových protestoch vo Francúzsku, kde sa v násilných stretoch študentov a polície proti sebe postavili v podstate liberálne a konzervatívne názory. Prízvukuje, že západná spoločnosť sa ocitla v akejsi „občianskej studenej vojne“ medzi liberalizmom, či progresivizmom a konzervativizmom, či populizmom¹, pričom tento rozkol je podľa autora deštruktívny pre celý Západ, ktorým autor chápe nielen západnú Európu, či Severnú Ameriku, ale celú Európu a Severnú Ameriku (s výnimkou Mexika). Inými slovami, z vysvetlenia si rozdielov a urovnania si protinázorov by mohli ťažiť v skutočnosti obe strany, a preto spoločenská *téza* (v našom prípade ju môžeme označiť za liberalizmus/progresivizmus) by nemala agresívne konfrontovať, či snažiť sa eliminovať svoju *antitézu* (v našom prípade ju môžeme označiť za konzervativizmus/populizmus) a *vice versa*, ale obe tieto strany by sa mali snažiť dosiahnuť *syntézu*. Avšak podľa autora, táto *syntéza* nemôže mať podobu zmrazenia konfliktu alebo kompromisu, s čím sa nedá nesúhlasiť. Zmrazenie konfliktu samozrejme nikdy nevedie k posunu a kompromis – aj keď často interpretovaný ako koncept vyhovenia oboch stranám – je spravidla zmierenie sa oboch strán so situáciou, ktorá nie je síce úplne nevyhovujúca, ale nie je ani ideálna. Z tejto nespokojnosti oboch strán je priam nevyhnutné, aby skôr či neskôr vypukol opäť nový konflikt. Autorova predstava *syntézy* je teda v podobe niečoho, čo sa nachádza aj nad jednou aj nad druhou stranou, resp. „*obe strany sa na tom zhodnú a obe to v sebe obsiahnu, avšak bez toho, aby ich to v sebe nutne rozpustilo.*“ (s. 10) Toto považujeme za veľmi hlbokú myšlienku, hoci v našich očiach pomerne ťažko predstaviteľnú. Na realizáciu tejto myšlienky však autor ponúka riešenie, k čomu sa dostaneme neskôr. Autor tiež veľmi správne poukazuje na to, že toto priam dichotómne rozdelenie spoločnosti, ktoré naoko vyzerá, že sa prejavuje ľavicou a pravicou politického spektra, nie je už v praxi tak výstižné ako v teórii, a vedome to taktiež zjednodušuje a redukuje len na tieto dva póly iba pre účely zrozumiteľnosti textu. V zásade môžeme túto knihu zhrnúť ako snahu nájsť nový spoločenský konsenzus a tým sa dostávame k jej štruktúre.

Rozdelená spoločnosť sa skladá z piatich kapitol, pričom prvá – a zároveň najdlhšia – s názvom *Rozdelená spoločnosť a potenciál na nový konsenzus* sa sústreďuje na aktuálne udalosti a v podstate na to, čo autor vníma ako „kamene úrazu“, spôsobujúce rozdelenie spoločnosti a zároveň to, čo by mohlo túto trhlinu stmeliť. Identifikuje 4 problémy v komunikácii medzi liberalizmom

---

¹ To, ako tento pojem autor chápe si vysvetlíme neskôr.

a konzervativizmom, ktoré im zabraňujú nájsť spoločnú cestu, a to: a) *sklon k udržiavaniu sporov*, ktorý je podľa neho podporovaný aj sociálnymi sieťami; b) *konzervatívnu hystériu*, ktorú chápe ako tendenciu konzervatívne zmýšľajúcich ľudí zaradiť do stereotypu každého liberálne zmýšľajúceho človeka do súhlasu s tými najextrémnejšími bodmi liberálnej agendy až do bodu *ad absurdum* (v štýle „liberáli chcú obsadiť Európu migrantami“, alebo „liberáli chcú legalizovať pedofíliu“); c) *fašocentrické myslenie*, čo je v zásade náprotivok *konzervatívnej hystérie*, a teda tendencia liberálne zmýšľajúcich ľudí zaradiť do stereotypu všetkých konzervatívcov do sympatií s pravicovým extrémizmom (v štýle „každý, kto nesúhlasí s registrovanými partnerstvami, je fašista“), a napokon d) *kultúru trestných oznámení a občianskoprávných žalôb*, ktoré si medzi sebou vymieňajú politickí predstavitelia na opačných stranách spektra. Tento znak však autor považuje za exkluzívne slovenský prvok.

Zatiaľ čo s *konzervatívnou hystériou* a *fašocentrickým myslením* sa dá súhlasiť, voči bodom a) a d) máme určité výhrady. Je však potrebné aj body b) a c) brať s výhradou nakoľko si dovoľíme tvrdiť, že takéto tendencie vystihujú výhradne extrémne póly v rámci liberalizmu a konzervativizmu, ktoré sa vymykajú zdravému vnímaniu týchto politických ideológií. Domnievame sa ale, že si tento fakt autor uvedomuje a snaží sa len interpretovať svoje myšlienky metódou *Occamovej britvy* pre účely zrozumiteľnosti. V kontexte bodu a) naša výhrada spočíva v tom, že nemyslíme si, že skutočne existuje v spoločnosti takýto *sklon*, aj keď sociálne siete určite zohrávajú svoju úlohu. Zastávame názor, že falošný pocit anonymity a súkromia poskytovaný sociálnymi sieťami dokáže primäť ľudí vyjadrovať svoje názory neprimeraným spôsobom, pred veľkým publikom a bez strachu z priamej konfrontácie s protinázorom, pričom na sociálnych sieťach aj menší počet takýchto ľudí vie vyznievať „hlučnejšie“ ako v skutočnosti je, a teda nenazvali by sme to spoločenským *sklonom* náročky udržiavať spory. Naopak, proti bodu d) sa musíme vyhraniť prakticky v plnom znení: ten je podľa nás odrazom nízkej politickej kultúry na Slovensku a je priamym produktom fenoménov, ktoré autor vystihol už v rámci *konzervatívnej hystérie* a *fašocentrického myslenia*. Autor sa neskôr v knihe vyjadruje spôsobom, že nie je správne, keď jeden politik obviní druhého politika z fašizmu a v tejto veci naňho podá trestné oznámenie. Takéto konanie je podľa nás správne, pretože ak je naplnená skutková podstata tohto trestného činu, tak je prejavom nízkej politickej kultúry, že sa vôbec takýto človek v politike nachádza a absencia reakcie na túto skutočnosť zo strany jeho politických oponentov by túto nízku politickú kultúru ešte väčšmi prehĺbila. Rozumieme na čo autor naráža.

Takýchto obvinení je skutočne veľa, ale zastávame názor, že na slovenskej politickej scéne žiaľ v kontexte obviňovania z fašizmu majú opodstatnenie. Naopak, čo autor nespomína, zo strany konzervatívneho spektra je veľmi populárne označovať svojich politických oponentov za „vlastizradcov“ a „amerických agentov“. Opäť schvaľujeme trestné oznámenia na autorov týchto označení, nakoľko sú to vážne obvinenia, ktoré ak sa nezakladajú na pravde, môžu značne poškodiť obvineným. A opäť – dovoliť, aby sa z toho stal trend, by bolo len ďalšie ničenie politickej kultúry.

Za odpoveď na potrebu nového konsenzu, spôsobenú týmito prvkami, považuje ochranu kultúrnej osobitosti Západu na huntingtonovskom civilizačnom základe. Zastáva názor, že Spojené štáty sú aktuálne na zstupe, a preto je vhodná príležitosť pre ľudí uvedomiť si, že je potrebné prehodnotiť snahu o vytvorenie jedného silného pólu (Západného na čele s USA), a teda by mali byť viac otvorení (najmä liberáli) spolupráci s konzervatívami. Tu však musíme autorovi kontrovať argumentom, že USA je už na zstupe prakticky od prelomu tisícročia a tento spoločenský rozkol stále nie je zažehnaný. **Huntingtonova** teória, hoci dáva zmysel, opiera sa o iné reálie, ktoré sa časom posunuli. Unipolarita či hegemonia USA bola krátkodobou záležitosťou po konci studenej vojny, no rapidným napredovaním Číny a tým, že Rusko dokázalo dobehnúť USA, aspoň vojensky, sa misky váh zakrátko opäť naklonili na opačnú stranu. Nemyslíme si teda, že práve v súčasnej dobe je výnimočne vhodný čas na spoločenskú zmenu.

Druhá kapitola sa nazýva *Ideový pôvod univerzalistického globalizmu a perspektívy opozície*, kde autor zachádza už viac do filozofických vôd a opiera sa o značnú kritiku globalizácie. V rámci tejto kapitoly zastávame názor, že autorova definícia globalizácie nie je správna a vyvstáva nám otázka, o akú definíciu sa vlastne opiera². Z textu vyplýva, že ju autor vníma ako nástroj šírenia liberalizmu a progresivizmu, teda ako politický proces, ktorému by sa malo byť potrebné brániť sa. Globalizácia má množstvo foriem – môže byť ekonomická, technická, vojenská, kultúrna, ale v žiadnej forme jej nie je možné brániť. Je to proces, ktorý nevyhnutne musel nastať (okrem iného) aj v dôsledku technického pokroku, a snaha o jeho zastavenie je priam nepredstaviteľná.

Abý sme sa príliš dlho a dopodrobna nevenovali jednotlivým kapitolám,

---

² To je zásadným problémom knihy *Rozdelená spoločnosť*. Autor často používa odborné termíny bez toho, aby ich vopred definoval a čitateľ si musí domýšľať ich význam, ktorý sa často nezodpovedá so štandardným chápaním daného termínu. Tento fakt môže súvisieť s tým, že autor nevychádza z vedeckej roviny a to potom môže pôsobiť máľúco.

nakoľko to priestor nedovoľuje, sústredíme sa na výraznejšie časti knihy a síce, že tretia kapitola *Populizmus sprava aj zľava* sa opiera o definíciu populizmu o akej sme – musíme priznať – dodnes nepočuli, a to o definíciu pochádzajúcu od autora **Christophera Lascha** a ktorú autor interpretuje spôsobom, že ide o ideologický smer, ktorý ekonomicky stojí vľavo, no kultúrne vpravo. Naše chápanie populizmu je absolútne iného obsahu, ale autor má v tomto ponímaní pomerne pevné teoretické východisko, tak to spochybňovať nebudeme.

Autor sa snaží vystupovať nestranné, aj keď sám veľmi sebarefektívne v úvode priznáva, že byť absolútne nezaujatý nie je možné. S tým sa nedá robiť nič, len súhlasiť, a teda aj tu je vidieť, že hoci sa snaží byť kritický ako k jednej, tak i k druhej strane, tak k tej konzervatívnej je podstatne zhovievavejší. To ale nevnímame ako zásadný problém, nakoľko si uvedomujeme, aké náročné je odosobniť sa od svojich názorov, aj keď sa to vyslovene žiada. Väčším problémom je zjavnosť toho, že autor vychádza viac z filozofického pozadia, ako z pozadia politických vied. Je zrejmé, že mu chýba množstvo základných teoretických východísk, čo vedie k tomu, že veľmi často používa nesprávne ukotvené termíny, vysvetľuje ich posvojom a následne na to reaguje, čo ho samozrejme unáša tým nesprávnym smerom. To isté platí aj pre nastavovanie si cieľov: *Rozdelená spoločnosť* nie je vedecká kniha, ale keď si autor explicitne postaví ciele, ktoré chce tou-ktorou kapitolou dosiahnuť, potom je k tomu potrebné aj náležite pristupovať. Ciele musia byť overiteľné, čo znamená, že na konci práce môžeme povedať, či sa nám ich podarilo dosiahnuť, alebo nie. To sa pri cieľoch typu „preskúmať“, „vrhnúť svetlo na...“, či „rozpoznať“ nepodarí povedať, lebo taký cieľ nie je možné nedosiahnuť a potom je samozrejmé, že nesprávne nastavený cieľ predsa nemôže viesť k uspokojivým záverom, či vôbec k nejakým záverom, čo sa prirodzene odzrkadlí aj na obsahu. Bez cieľa každý začne tápať.

Rozdelená spoločnosť je zaujímavá názorová kniha, zameraná na aktuálne spoločenské problémy, pri ktorej je zrejmé, že autor má silné filozofické zázemie. Správne identifikuje množstvo dôležitých bodov a ponúka svojský pohľad na problematiku s vlastným návrhom riešení. Je však nutné upozorniť, že odborníci z prostredia politických vied môžu nájsť množstvo nezrovnalostí, ktoré môžu **Jahičove** teórie čiastočne spochybniť.